

EEN BOOZE LUIM.

I.

Pankert stond in zijn schuurtje achter zijn kleine woning en was bezig een kar vol te laden met goederen, met pakjes, dozen en mandjes, die hij naar de naastbij gelegen stad bezorgen moest. Pankert was zooveel als bode. Hij had wel geen aanstelling gekregen van den Burgemeester, maar reeds langer dan twintig jaren had hij driemaal 's weeks de reis naar de stad afgelegd, om vandaar al datgene mee te brengen, wat hem de kruidenier, de verver, de bliklager, de bakker en andere winkeliers hadden opgedragen, en wederkeerig bracht hij van 't dorp naar de stad wat hem werd medegegeven. Dit bodeschap bracht hem nu wel niet zooveel op, dat hij er met vrouw en kinderen van kon bestaan, maar hij had ook nog een stukje land, dat hij met zijn twee kinderen bearbeidde, terwijl zijn vrouw, behalve de zorg van 't huishouden, ook het opzicht had over een mager koetje, een geit, een paar biggen en eenige kippen.

Met een en ander kon hij er dus wel komen, en laat mij u zeggen, Pankert was ook zeer bescheiden. Hij vergeenoegde zich met hetgeen God hem gaf en zei dikwijls: „Een droge bete en rust daarbij, is beter dan een huis vol van geslachte beesten met twist.” Gewoonlijk echter liet hij deze beide laatste woorden weg, wanneer zijn vrouw 't hooren kon, want vrouw Pankert, men mocht zeggen wat men wilde, was wel een beste, knappe vrouw, maar van rust en vrede hield zij niet al te veel. Ik moet er echter bijvoegen, dat zij ook wel eens hare stille uren en rustige dagen had en dat zij zich daarbij veel beter bevond, dan wanneer ze aan haar booze luimen toegaf, maar zij kwam er hoogstzelden toe zichzelf te verloochenen en tegen booze opwellingen te strijden. De reden, waarom zij hiertoe zoo zelden kwam, was, dat zij de kracht tot overwinning niet zocht bij God. Zij bad niet met David: „Schepp mij een rein hart, o God, en vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest!” Zij had een zeer onvasten geest, een geest der onrust, en 't zou dus zeer goed geweest zijn, als zij daarom gebeden had.

Toen Pankert zijn karretje bepakt had, haalde hij zijn ezel, spande het dier er voor, keek op zijn horloge en ziende, dat het nog geen acht uur was — 't gewone uur van zijn vertrek — ging hij nog even naar binnen, om zijn vrouw goeden dag te wenschen.

Hij vond haar bezig met erwten uit een zak in een pan te doen.

„Hanne”, zei hij op zachtmoedigen toon, „wou je vandaag erwtensoep koken?”

„Welzekeer,” was het eenigszins snibbige antwoord. „Is dat dan geen goed eten? Ik doe er een paar geroekte var-

kensoortjes en een staart in en denk, dat je daar wel mee tevreden kan zijn.”

„Dat ben ik ook, Hanne”, zei hij, als altijd zachtmoedig, „maar je weet wel, Hanne, ik kan ze niet goed verdragen. Zij zijn mij te zwaar en ik krijg er altijd maagpijn van. Ik had je gisterenavond vriendelijk verzocht vandaag rijstebrij te koken.”

„Rijstebrij! Rijstebrij!” riep ze haastig uit, „kom daar maar niet mee aan!”

„En waarom niet, vrouw? De kinderen lusten ze ook graag en ik gevoel er mij steeds wel bij. Doe mij dat plezier... Ja, ik zie het wel aan je gezicht, dat je 't doen zult, en dat, als ik vanmiddag om twee uur terugkom, ik een lekkeren schotel met rijstebrij op tafel zal zien staan. Wat zal ik dan smullen met de kinderen en jij ook.”

Hij klopte haar vriendelijk op den schouder, en daar het acht uur sloeg, spoedde hij zich naar het schuurtje en reed met kar en ezel den weg op naar de stad.

II.

Iemand kon dood op zijn gemak in twee uren naar de stad komen, wanneer hij op niets anders te passen had dan op zichzelf. Maar met kar en ezel gaat dat zoo gemakkelijk niet en vooral niet, wanneer de kar onderweg hier en daar moet ophouden, om af- en opgeladen te worden. Toch werd het twaalf uur voor dat Pankert al zijn boodschappen onderweg en in de stad verricht had en zich weer op den weg huiswaarts bevond. Nu valt het moeilijk te zeggen, wie het blijdeste was: Pankert of zijn ezel. De laatste dacht aan den warmen stal, aan het lekkere voedsel en de rust, die hij nu weer voor een paar dagen genieten zou. Zijn ooren stonden dan ook stijf rechtop van innerlijk genoegen en als hij het had mogen doen, zou hij aan 't draven gegaan zijn, om eerder thuis te wezen. Maar dat mocht niet, want Pankert moest naast de kar loopen en hield in 't geheel niet van een draf. Toch stapte hij ditmaal met grootere schreden dan gewoonlijk, want hij verlangde naar huis, minder om de rijstebrij, dan wel om te zien of zijn Hanne nu eens beterzins dan anders geworden was. Onder het gaan dacht hij over zijn huiselijk leven na en vroeg zichzelf af: hoe komt mijn goede Hanne toch aan die booze luimen? Heeft zij ze van haar moeder geërfd of van haar vader? Och neen, beiden waren beste menschen, die 's morgens net zoo waren als 's avonds en 's avonds als 's morgens. Heeft zij ze dan uit een ziekte gehouden? Dat geloof ik niet, want zo lang ik haar tot mijn vrouw heb, is ze maar eens ernstig ongesteld geweest en vóór dien tijd was zij er al aan onderhevig. Zou 't een hartkwaal zijn?

Misschien wel, want staat er niet ergens in de Schrift, dat uit het hart komen booze bedenkingen? En zijn booze bedenkingen eigenlijk geen booze luimen? Men behoeft immers niet boos te denken en aan die booze luimen niet toe te geven, als... als...” Ja, het rechte antwoord wist Pankert niet zoo haastig te vinden. Hij wilde zeggen: „als men zijn hart maar bedwingen kon.” Maar hij had den dominee eens hooren zeggen, dat men zijn hart niet in zijn macht heeft. Het hart eens menschen is niet gelijk een uurwerk, dat men uit elkander kan nemen en schoonmaken, als het vuil is. Men moet met dat hart tot Jezus gaan en zeggen: Heere, neem mijn hart en maak het rein!

Hij wilde dit aan Hanne zeggen, als hij thuis kwam, en wanneer hij zag, dat haar muts niet verkeerd zat en wanneer de rijstebrij op tafel stond. Dat zou hem een teeken zijn, dat zij in een goede luim was en hem geduldig wilde aanhooren. O, wat zou hij gelukkig zijn, als Hanne met een vergeenoegd gelaat hem aan de deur opwachtede en hem toeriep: „Kom binnen! gij zult eens zien hoe heerlijk die rijstebrij geworden is. Ik heb er voor vier duiten kaneel over gestrooid en een lepeltje vol bruine suiker meer in gedaan dan gewoonlijk! Kom, man!”...

Wat was dat?

Al denkende, hopende en verlangende, had hij niet gelet op 't geen om hem heen gebeurde. Er kwamen van een zijpad twee veekoopers aan, vergezeld van een paar groote honden, die den ezel ziende, het arme dier aanvielen en wel zoo onstuimig, dat Grauwte er van verschrikte en zulk een geweldige zijsprong deed, dat er de kar van omviel. De veekoopers riepen hun honden en maakten, dat zij wegwamen, want ze begrepen, dat die zaak mis was. En die zaak was ook mis, want niet slechts lag de kar ondersteboven en al 't goed er onder, maar toen Pankert er in geslaagd was het voertuig weer recht te zetten, bespeurde hij tot zijn schrik, dat het eene wiel gebroken was.

Wat nu? De beschadigde wagen te laten staan, ging niet. Al de goederen er uit te nemen en ze naar huis dragen, kon nog minder. Wat nu? 't Zag er alles behalve prettig voor hem uit. Maar toch, ontmoedigd was hij niet. Hij zuchtte even, keek toen eens biddend naar Boven en vervolgens naar den overkant van den weg, en jawel, daar kwam de hulp, die hij zoo zeer noodig had. Namelijk vlak tegenover de plek, waar 't ongeluk plaats had, woonde Dolens de wagenmaker, wiens vrouw nog zoo half en half familie was van de zijne, maar zonder toegift van booze bedenkingen. Dolens en zijn vrouw waren hartelijke men-

schon. Hoe zij aan die hartelijkheid gekomen waren, wisten zijzelf niet, maar sedert zij hun hart in het licht der Zon, namelijk Christus, te koesteren geleegd hadden, was daaruit een scheut voortgekomen, die alle booze besinkingen onderdrukt had.

"Wij zagen het ongeluk aankomen, Pankert," zeiden Dolens en zijn vrouw, die toegeschoten kwamen. "Wees maar zonder zorg. Ik heb in het voorbijgaan een knecht toegeroepen, dat hij een goed wiel moest uitzoeken. Hij kent de kar en weet de grootte van 't wiel. Dat zal hij er wel aan zetten, zoodat gij, om u te behelpen, zonder verdere stoornis naar huis kunt komen. Maar intuschen moet gij wat uitrusten."

"En dan kunt gij meteen met ons mee-eten," voegde vrouw Dolens er bij. "Wij hebben juist vanmiddag rijstebrij."

Pankert kreeg een kleur van blijdschap. Het karretje werd opzij gezet; de goederen werden er stevig op gebonden en onderwijl de knecht er een hulpwiel aan maakte, deed zich Pankert te goed aan de rijstebrij.

Wat smaakte die kostelijk!

Vrouw Dolens behoorde tot die soort van menschen, die altijd rekenen op een gast meer aan tafel. Vandaar, dat de schotel zó vol was, dat toen baas Dolens na den maaltijd God dankte voor de genoten weldaden, er nog zoo veel in den schotel overbleef, dat er een vierde nog wel zijn hart aan kon ophalen.

Verkwikt, verzadigd en dankbaar, wilde Pankert de terugreis aannemen, toen vrouw Dolens nog haastig kwam aanloopen met een pannetje, in een doek geknoopt.

"Neem dat mee voor nicht Hanne!" zei ze. "Wie weet waar 't goed voor is! De rijst is nog heet, en als je wat aantapt, is ze nog warm als je thuiskomt!"

III.

Onderwijl was vrouw Pankert niets op haar gemak. Zij wilde wel den wensch van haar man vervullen, maar zij wilde ook niet. Zal ik of zal ik niet? Dat was bij haar de vraag. Er was wel een stem, die haar toefluisterde: „doe het maar. Gij zult er zelf 't meeste genot van smaken. Bestrijd toch die kwade luimen en beden, dat God u geroepen heeft om uw man te dienen in de liefde." Zij hoorde die stem wel, maar tegelijk sprak een andere, die uit haar hart voortkwam: „Waarom moet hij ook altijd zijn zin hebben? Als ik hem vandaag naar zijn zin doe, dan wil hij 't morgen ook. En dat gaat niet! 't Is een lastige man, met zijn zwakke maag. Wat doet hij er mee? Erwtensoop is veel krachtiger en gezonder dan die flauwe rijstebrij. Neen, hij krijgt die niet."

Zij had reeds de melk gekregen, om die op 't vuur te zetten, maar toen zij gehoor gaf aan de booze stem, sloot zij de melk weer in de kast en zette een pot met water op 't vuur, om daarin de erwten te koken. Maar nu kwam een hinderpaal: de gerookte varkensoorjes en staart hingen zoo hoog aan de zoldering en daar kon zij zonder hulp niet bij.

"'t Zal toch maar 't beste wezen," pruttelde zij. „dat ik hem zijn zin geef."

Zij ging weer naar de kast, om de melk te krijgen, toen de deur openging en haar beide kinderen binnenkwamen.

Zij hadden tot tien uren op het land gewerkt en waren gewoon tegen dezen tijd even thuis te komen, een stuk brood met een kommetje koffie te gebruiken en dan weer naar 't land te gaan tot twee uren, om daarna 't mid-dagmaa te genieten. Nu, de bedrijvige huismoeder had in al haar drukte het koffieketeltje op den warmen haard gezet en daar de kinderen wisten waar 't brood lag, hielden zij haastig hun ontbijt.

"Moeder," zei een hunner, „wij hebben gehoord, dat de oude Gramse zoo naar is en wel spoedig sterven zal. Dat zal vader spijten, als hij 't hoort."

"Mij niet!" zei vrouw Pankert. „Die oude Gramse is een vrek, en je vader is zoo dwaas geweest telkens voor hem boodschappen in de stad te doen, zonder dat hij er een cent voor krijgt. Van de week nog moest hij voor hem een groot stuk linnen meebrengen. En dat doet hij voor niemandal! 't Is zonde en schande voor zoo'n vrek!"

De kinderen zeiden niets. Zij hadden het wel gemerkt, dat moeder haar boozen dag had, en daar Pankert het zijn kinderen ingescherpt had hun moeder te eeren, zwegens ze, aten hun brood en maakten, dat zij weer naar 't land kwamen.

Toen zij weg waren, zei vrouw Pankert bij zichzelf: „k Was eerst van plan de rijstebrij klaar te maken, maar nu die geschiedenis van dien vrek mij voor den geest komt, doe ik het niet. 't Is mijn man zijn verdiende loon. Waarom doet hij ook voor dien gierigaard boodschappen voor niets? .. kort en goed: hij krijgt nu erwtensoop!"

De melk ging weer in de kast en de erwten werden opnieuw voor den dag gehaald.

Midden in dit werk evenwel, hoorde zij de kerkklok luiden.

„'t Zal een doode zijn, die begraven wordt," zei ze bij zichzelf. „Ik moet eens gaan hooren wie het is, want er sterven tegenwoordig zooveel menschen, dat ik 't niet onthouden kan."

Zij trad naar buiten, ging 't naaste huisje binnen en vroeg, wie er begraven werd. Maar zij had wel om een dubbeltje geweld, dat zij 't niet had vernomen, want elk woord, dat zij daarover hoorde, was als een speldeprik voor haar. Er was een man gestorven, die een waar Jobslijden gehad had en in dat lijden veel verdriet had onder-vonden van zijn vrouw.

„Nu hij dood is", zei de buurvrouw, „jammert zijn weduwe dag en nacht. Haar hart veroordeelt haar en zij ziet met schrik de eeuwigheid tegemoet. Het zal ook vreeselijk zijn in 't gericht te staan voor God, Die al onze heimelijke zonden kent en Die een Wreker is der ongerechtigheid."

Toen vrouw Pankert weer in haar kamer kwam, was zij verre van gerust. Ook haar geweten veroordeelde haar en ook zij moest eenmaal voor God verschijnen. Zij dacht een oogenblik na en ... bracht de erwten weer weg, kreeg nu de melk met rijst en zette deze op 't vuur.

Maar ... zij deed het niet uit liefde, niet van harte. Als er geen God geweest ware, zou zij 't niet gedaan hebben.

„Nu, hij zal zijn zin hebben!" zei ze, „maar hij zal het aan de melk kunnen proeven, dat 't niet naar mijn zin is geweest."

O, die onhartelijkheid!

Hartelijkheid is als een glans, die over de geringste gave ligt uitgespreid, wanneer men deze mededeelt, maar onhartelijkheid is als valsch geld, dat men terstond als zoodanig erkent.

Het sloeg twee uur.

De rijstebrij kookte en pruttelde en 't zou mij geen moeite kosten te onderzoeken, wat het meeste pruttelde: de melk of het hart van vrouw Pankert.

Pruttelende en morrende zette zij alles klaar. De tafel werd gedekt; de stoelen werden er omheen gezet; borden en lepels kregen hun plaats en toen zij van verre 't karretje hoorde aankomen en ook het geluid van de naderende kinderen vernam, haastte zij zich de rijstebrij van 't vuur te nemen. Maar hoe meer haast, hoe minder spoed, vooral als daarbij het hart verkeerd slaat. Bij 't afnemen van den pot brandde zij zich en daar zij den pot niet langer kon houden, zette zij dien zoo lang op een kouden steen, hetgeen dom was. Maar een mensch in boozen luim begaat niet anders dan domheden.

„Knap!" zei de pot.

Er kwam een groote barst in. Vrouw Pankert hoorde 't wel en zij werd er niets gesticht over, maar zij schreef dit alles op rekening van haar man. Waarom moest die ook altijd zijn zin hebben?

„De pot zal 't nog wel houden," zei ze, greep hem andermaal en wilde hem nu op tafel zetten — maar daar viel de bodem er uit en al de kostelijke rijstebrij stortte op den stoel en over den grond.

„Dat komt van al de booze luimen!" Vrouw Pankert schrikte, want of 't een stem was uit haar binnenste, dan of die van boven kwam, kon zij niet zeggen, maar ze was zoo bleek geworden alsof haar wangen met een deel van de uitgestorte rijstebrij overgoten waren.

In dit oogenblik kwamen de kinderen binnen. Ze zagen er eerst wel erg verdrietig uit, daar ze nu wel half en half konden gissen, dat hun maaltijd er ook bij inschieten zou, maar ze hielden toch moeder alles weer schoon te maken en toen alles kant en klaar was, kwam vader Pankert, met het nog warme pannetje van nicht Dolens. Of er toen ook gesmuld werd! De kinderen hadden nog nooit zooveel suiker en kaneel gehad en droegen vader op, vrouw Dolens hartelijk te danken voor die smulpartij.

En vrouw Pankert?

Zij kon nog maar in 't eerst niet van haar booze luimen scheiden, maar toen haar man haar aanmoedigde en haar den raad gaf in de kracht Gods de hand eens op het hart te leggen en den doffen wasem daarvan af te wischen, opdat de vriendelijke en verkwikkende Zon der gerechtigheid er eens helder in schijnen mocht, gelijk in een reinen spiegel; ja vooral, toen het later uitkwam, dat de overleden Gramse aan haar man een legaat van duizend gulden had vermaakt, tot belooning voor zijn vrijwillige diensten, — zie, toen kwam zij tot inkeer.

Er zijn menschen, die door de goedertierenheden Gods tot bekeering geleid worden. Wel hem, die daarop acht geeft!

E. GERDES.